

KEBERKESANAN KURIKULUM PENDIDIKAN ISLAM DALAM
PEMBENTUKAN SAHSIAH MUSLIM: KAJIAN TERHADAP PELAJAR DI
POLITEKNIK PANTAI TIMUR

LUKMAN HAKIMI BIN AHMAD

JABATAN AKIDAH DAN PEMIKIRAN ISLAM
AKADEMI PENGAJIAN ISLAM
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR

2014

**KEBERKESANAN KURIKULUM PENDIDIKAN ISLAM DALAM
PEMBENTUKAN SAHSIAH MUSLIM: KAJIAN TERHADAP
PELAJAR DI POLITEKNIK PANTAI TIMUR**

LUKMAN HAKIMI BIN AHMAD

**JABATAN AKIDAH DAN PEMIKIRAN ISLAM
AKADEMI PENGAJIAN ISLAM
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR**

2014

**KEBERKESANAN KURIKULUM PENDIDIKAN ISLAM DALAM
PEMBENTUKAN SAHSIAH MUSLIM: KAJIAN TERHADAP
PELAJAR DI POLITEKNIK PANTAI TIMUR**

LUKMAN HAKIMI BIN AHMAD

**DISERTASIINI DIKEMUKAKAN UNTUK MEMENUHI
KEPERLUAN BAGI IJAZAH
SARJANA USULUDDIN
(SECARA PENYELIDIKAN)**

**JABATAN AKIDAH DAN PEMIKIRAN ISLAM
AKADEMI PENGAJIAN ISLAM
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR**

2014

ABSTRAK

Pendidikan Islam adalah sendi asas bagi semua cabang pendidikan. Matlamatnya adalah untuk mendidik manusia sehingga mengenal Allah s.w.t dan beribadat kepadaNya samada melalui pengakuan, pengucapan mahupun perbuatan. Justeru itu, tajuk kajian ini adalah Keberkesanan Kurikulum Pendidikan Islam Dalam Pembentukan Sahsiah Muslim: Kajian Terhadap Pelajar Di Politeknik Pantai Timur. Lantaran itu, objektif kajian ini adalah untuk mengkaji Kurikulum Pendidikan Islam dalam membentuk pelajar yang bersahsiah Muslim, mengenalpasti tahap penghayatan pelajar terhadap sahsiah muslim setelah mengikuti Kurikulum Pendidikan Islam dan mengkaji keberkesanan Kurikulum Pendidikan Islam dalam membentuk pelajar yang bersahsiah Muslim. Kajian ini dijalankan di enam buah Politeknik Pantai Timur. Penyelidikan ini adalah berbentuk kuantitatif dan kualitatif. Bagi kaedah kuantitatif, penulis telah menggunakan borang soal selidik dan diedarkan kepada 412 orang pelajar dan 28 orang pensyarah Pendidikan Islam di Politeknik Pantai Timur. Manakala bagi kaedah kualitatif pula, penulis telah menemubual Ketua Unit Pendidikan Islam di Politeknik Pantai Timur bagi mengetahui tentang Program Bina Sahsiah yang telah dijalankan. Jawapan bagi temu bual ini, dianalisis secara analisis kandungan. Penulis juga menggunakan metode dokumentasi dengan menggunakan data sekunder yang diperolehi daripada buku, jurnal, disertasi, majalah, artikel dan pelbagai lagi. Ia dianalisis dengan menggunakan metode induktif, deduktif dan komparatif. Sementara itu, data yang diperolehi daripada borang soal selidik, dianalisis dengan mengambil kira min, sisihan piawai, peratus dan kekerapan. Setelah dianalisis, dapatan kajian ini telah menunjukkan bahawa topik-topik yang terkandung di dalam Kurikulum Pendidikan Islam adalah berkaitan dalam membentuk sahsiah Muslim pelajar dengan nilai minnya adalah 4.51 iaitu berada pada tahap yang amat baik. Ia juga di sokong oleh 399 orang

atau 96.9% responden. Selain itu, para pelajar di Politeknik Pantai Timur juga mengamalkan sahsiah Muslim di dalam kehidupan mereka dengan nilai minnya adalah 4.27 iaitu berada pada tahap yang baik. Sementara itu, seramai 373 orang atau 90.4% responden yang memberikan jawapan yang positif. Kurikulum Pendidikan Islam juga sebenarnya berkesan dalam membentuk pelajar yang bersahsiah Muslim. Penyataan ini disokong oleh 307 orang atau 94.0% responden. Manakala nilai minnya ialah 4.43 iaitu berada pada tahap yang baik. Selain itu juga, terdapat juga faktor-faktor yang membantu para pelajar dalam membentuk sahsiah Muslim mereka. Dapatan kajian daripada para pensyarah juga membuktikan perkara yang sama. Manakala itu, hasil daripada temubual bersama Ketua Unit Pendidikan Islam, ia menunjukkan bahawa pihak Politeknik telah mengadakan pelbagai program yang membantu untuk menanamkan sahsiah Muslim dalam kalangan pelajar mereka. Kesimpulannya, penulis merumuskan bahawa Kurikulum Pendidikan Islam ini adalah berkesan dalam pembentukan sahsiah muslim pelajar. Walau bagaimanapun, penulis telah mengemukakan beberapa cadangan yang dirasakan sesuai untuk penambahbaikan seperti membuat semakan semula Kurikulum Pendidikan Islam supaya ianya selaras dengan kehendak semasa, memperkasakan Pusat Islam (masjid) Politeknik, membudayakan al-Quran dalam kehidupan pelajar dan pelbagai lagi. Akhir sekali, penulis berharap, kajian ini akan menjadi satu petanda aras bagi membaiki kelemahan-kelemahan yang ada supaya produk yang keluar daripada Politeknik nanti mampu mendepani cabaran semasa dan menjadi modal insan yang kompeten bukan sahaja dari segi ilmu tetapi juga amalannya.

ABSTRACT

Islamic education is the foundation for all education. The goal is to educate people to know God and worship Him either through recognition, speech and deed. Hence, the title of this study is “The Effectiveness of Islamic Education Curriculum in Muslim Personality Formation: A Study on Students at East Coast Polytechnics.” The objectives of this study are to examine the curriculum of Islamic education in shaping the moral of Muslim students, identify the level of students’ appreciation towards Muslim’s character and investigate the effectiveness of Islamic Education Curriculum in shaping the moral of Muslim students. The study was conducted in six East Coast Polytechnics. This research is based on quantitative and qualitative. For quantitative methods, the writer has distributed questionnaires to 412 students and 28 lecturers of Islamic Studies. Meanwhile, for qualitative method, the writer has interviewed the Head of Islamic Studies to learn about Character Building Programme that has been conducted. The answers gained from these interviews are analysed by using content analysis. The author also uses documentation method by using secondary data obtained from books, journals, dissertations, magazines, articles and more. It is analysed by using inductive, deductive and comparative method. The data obtained from the questionnaires were analysed with regard to the mean, standard deviation, percentage and frequency. Once analysed, the results showed that the topics contained in the curriculum of Islamic education is relevant in shaping the personality of Muslim students with the mean value 4:51 which is at a very good level. It is also supported by 399 people or 96.9% of the respondents. In addition, students at the East Coast Polytechnic are also practicing Muslim character in their life with its mean value 4:27 which is at a good level. Meanwhile, 373 people or 90.4% of the respondents gave a positive answer. Islamic Education curriculum is undoubtedly effective in shaping the moral of Muslim students.

This statement is supported by 307 people or 94.0 % of the respondents with the mean value 4:43 which is at a good level. There are also factors that help the students in developing their Muslim character. This is parallel with the findings gained from the lecturers. Meanwhile, the result of the interview with the Head of the Islamic Education Unit shows that Polytechnic has held a variety of programs that help to instill Muslim character among their students. In conclusion, the writer concluded that the curriculum of Islamic education is effective in the formation of Muslim students' character. However, the writer has made several recommendations for improvements, which is reviewing the curriculum of Islamic education so that they are in line with current needs, empowering Islamic Center (Mosque) in the Polytechnics, practicing Quran culture in the lives of students and others. Finally, the writer hopes that this study will become a benchmark to revamp the existing weaknesses so that the Polytechnics students are able to face the current challenges and become competent human capital not only in knowledge but also in practice.

PENGHARGAAN

الحمد لله رب العالمين والعقاب للمتقين ولا عدوان الا على الظالمين وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأشهد أن محمدا عبده ورسوله خاتم النبىين وامام المتقين وعلى آله وأصحابه ومن تبعهم بحسان الى يوم الدين

Penulis memanjatkan setinggi-tinggi kesyukuran ke hadhrat Allah s.w.tdi atas inayah, hidayah dan taufikNya telah memberi keizinan kepada penulis untuk menyiapkan disertasi ini bagi memenuhi syarat Ijazah Sarjana Usuluddin di Jabatan Akidah dan Pemikiran Islam, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya, Kuala Lumpur. Dalam kesempatan ini, penulis ingin merakamkan ucapan terima kasih kepada pihak pentadbiran Universiti Malaya Kuala Lumpur kerana memberi peluang kepada penulis untuk mengikuti program Ijazah Sarjana di Akademi Pengajian Islam.

Dalam kesempatan ini juga, penulis ingin merakamkan ucapan terima kasih yang tidak terhingga kepada Profesor Madya Dr. Wan Zailan Kamaruddin Bin Wan Ali selaku penyelia yang bertanggungjawab, memberi layanan yang amat baik dan menyenangkan penulis, memberi kritikan yang membina serta tidak jemu-jemu memberi idea, nasihat, ilmu, motivasi, tunjuk ajar dan bimbingan kepada penulis dalam menyiapkan disertasi ini. Segala jasa baik yang telah beliau curahkan tidak mampu penulis membalasnya selain daripada iringan doa semoga Allah s.w.t merahmati beliau sekeluarga. *Amin ya rabba al- 'Alamin.*

Penulis juga ingin mengucapkan penghargaan yang tidak terhingga buat Pengarah Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya, Profesor Dato' Dr Mohd Yakub @ Zulkifli Bin Mohd Yusoff dan juga kepada para pensyarah di Jabatan Akidah Dan Pemikiran Islam yang banyak mencerahkan ilmu seperti Dr. Faizuri Bin Abd.Latif merangkap Ketua Jabatan Akidah Dan Pemikiran Islam, Prof. Madya Dr. Fauzi Hamat, Prof Madya Dr. Mohd.Kamil Bin Abdul Majid, Prof Madya Dr. Wan Suhaimi Bin Wan Abdullah, Prof Madya Dr Khadijah Bt. Mohd Khambali dan lain-lain lagi.

Ucapan penghargaan dan terima kasih yang tidak terhingga juga ditujukan kepada Pengarah Kolej Komuniti Temerloh, En. Abdul Rahman Bin Md Ali yang sentiasa memberi kerjasama dan sokongan yang padu kepada penulis serta memahami keperluan penulis dalam menyiapkan disertasi ini sehingga ianya selesai. Selain itu, ucapan terima kasih juga ditujukan kepada Ketua Jabatan Kejuruteraan dan Kemahiran, En.Ahmad Muzaffar Bin Abdul Aziz kerana memahami dan sentiasa memberi perhatian kepada penulis sepanjang penulisan ini. Penulis juga ingin mengambil kesempatan ini dengan mengucapkan ribuan terima kasih kepada rakan-rakan pensyarah di Kolej Komuniti Temerloh kerana sentiasa memberi kerjasama yang amat baik dan sentiasa memberi sokongan kepada penulis.

Tidak lupa juga, penulis ingin mengucapkan ribuan terima kasih kepada Jabatan Pengajian Politeknik (JPP), Kementerian Pengajian Tinggi Malaysia yang sentiasa memberi sokongan dan kerjasama bagi menyempurnakan kajian ini. Ucapan terima kasih juga ditujukan kepada Pengarah-pengarah Politeknik Pantai Timur yang menerima baik dan memberi kerjasama yang amat mengembirakan kepada penulis. Ucapan terima kasih ini juga ditujukan kepada Ketua Jabatan Pengajian Am dan para

Pensyarah Pendidikan Islam di Politeknik Pantai Timur selaku responden dalam kajian ini yang sentiasa memberi kerjasama, maklumat dan input yang amat berguna kepada penulis dalam menyiapkan disertasi ini.

Selain itu juga, penulis ingin mengucapkan ribuan terima kasih kepada pegawai dan kakitangan perpustakaan kerana memberi kemudahan rujukan buku dan pelbagai dokumentasi kepada penulis serta memberi kerjasama yang amat baik kepada penulis seperti Perpustakaan Universiti Malaya, Perpustakaan Akademi Islam Nilam Puri, Kelantan, Perpustakaan Universiti Islam Antarabangsa Malaysia, Perpustakaan Tun Seri Lanang, Universiti Kebagsaan Malaysia, Perpustakaan Al-Muktafi Billah, Universiti Sultan Zainal Abdin (UNISZA), Perpustakaan Universiti Malaysia Terengganu dan juga Perpustakaan Awam Negeri Terengganu.

Tidak lupa juga buat isteri tercinta, Nor Azma Binti Manan yang banyak membantu dan memberikan motivasi, semangat dan dorongan sepanjang masa kepada penulis. Terima kasih juga buat ayahanda dan bonda tecinta, Ahmad Mohd Salleh dan Radziah Binti Bidin kerana banyak memberi nasihat dan bantuan dalam tempoh penulisan ini.

Akhir sekali, pada kesempatan ini juga penulis ingin merakamkan ucapan terima kasih yang tidak terhingga kepada semua pihak yang terlibat dengan kajian ini samada secara langsung ataupun tidak langsung. Sesungguhnya jasa dan pengorbanan semua pihak yang memberi sumbangan dalam penulisan disertasi ini hanya Allah s.w.t sahaja yang mampu memberi balasan dan ganjaran yang setimpal di dunia dan di akhirat.

Akhirnya, semoga usaha penulis ini akan dapat memberi impak yang berguna kepada semua pihak yang berkepentingan dengan kajian ini serta menjadi panduan kepada kajian yang berikutnya. Ia juga diharap dapat memberi sumbangan yang berguna kepada pembentukan sahsiah Muslim pelajar di Politeknik Pantai Timur khususnya dan Politeknik di Malaysia umumnya.

al-Fakir ilā Rabbi al-‘Alamin.

LUKMAN HAKIMI BIN AHMAD

Jabatan Akidah dan pemikiran Islam

Akademi Pengajian Islam

Universiti Malaya

Kuala Lumpur.

ISI KANDUNGAN

ABSTRAK	iv
PENGHARGAAN	viii
ISI KANDUNGAN	xii
SENARAI JADUAL	xx
TRANSLITERASI	xxii
SENARAI KEPENDEKAN	xxiv
SENARAI LAMPIRAN	xxvi

Bab Pertama

PENDAHULUAN

1.1. Pengenalan	1
1.2. Latar Belakang Masalah	5
1.3. Pernyataan Masalah	11
1.4. Objektif Kajian	21
1.5. Definisi Tajuk	22
1.6. Skop Kajian	24

1.7. Kepentingan Kajian	27
1.8. Sorotan Kajian	28
1.9. Metodologi Kajian	42
1.9.1. Reka bentuk kajian	43
1.10. Susunan Kajian	49

Bab Kedua

KONSEP KURIKULUM PENDIDIKAN ISLAM

2.1. Konsep Kurikulum	52
2.1.1. Definisi Kurikulum dan struktur Kurikulum mengikut Sarjanan Tempatan	53
2.1.2. Definisi Kurikulum dan Struktur Kurikulum mengikut Sarjana Timur Tengah (Arab)	57
2.1.3. Definisi Kurikulum Dan Struktur Kurikulum mengikut Sarjana Barat.	62
2.2. Konsep Pendidikan Islam	67
2.2.1. Definisi pendidikan	67
2.2.2. Definisi Pendidikan Islam	72

2.2.3. Konsep dan prinsip Pendidikan Islam	76
2.2.4. Falsafah Pendidikan Islam	83
2.2.5. Sumber Pendidikan Islam	88
2.2.6. Tujuan dan matlamat Pendidikan Islam	95
2.3. Kurikulum Pendidikan Islam Politeknik-politeknik Malaysia.	103
2.3.1. Pendahuluan	103
2.3.2. Pengenalan dan Program Kursus Diploma dan Sijil Di Politeknik-politeknik Pantai Timur.	106
2.3.3. Kurikulum dan Sukatan Pelajaran Pendidikan Islam di Politeknik-politeknik Malaysia	113
2.3.4. Penggubalan Kurikulum Pendidikan Islam di Politeknik	122

Bab Tiga

KONSEP SAHSIAH DAN PROGRAM BINA SAHSIAH

3.1. Konsep Sahsiah	126
3.1.1 Pendahuluan	126
3.1.2. Definisi sahsiah	127
3.1.3. Sahsiah dalam al-Quran dan al-Hadith	130

3.1.4. Ciri-Ciri yang membezakan sahsiah dengan akhlak	132
3.1.5. Ciri-Ciri sahsiah dalam Islam	135
3.1.6. Akidah, syariat dan akhlak teras pembentukan sahsiah	139
3.1.6.1. Akidah Tunjang Pembentukan sahsiah	139
3.1.6.2. Syariat Pelengkap Pembentukan sahsiah	143
3.1.6.3. Akhlak Pengisi Pembentukan Sahsiah	146
3.1.7. Sifat-sifat mahmudah dasar sahsiah Muslim	148
3.2. Aspek-Aspek pembentukan sahsiah Muslim	160
3.2.1. Keperibadian Rasulullah s.a.w sebagai qudwah hasanah dalam pembentukan sahsiah Muslim	160
3.2.2. Asas iman membentuk sahsiah muslim dalam hubungan dengan Allah, manusia dan alam.	166
3.2.1.1. Hubungan Manusia Dengan Allah s.w.t	167
3.2.1.2. Hubungan Manusia Dengan Manusia	169
3.2.1.3. Hubungan Manusia Dengan Alam	170
3.2.3. Kaedah pembentukan sahsiah	174
3.3. Program bina sahsiah pelajar	179
3.3.1. Teori pembentukan sahsiah	179
3.3.2. Masjid pusat pembentukan sahsiah	181

Bab Empat

DAPATAN KAJIAN DAN ANALISIS DATA

4.1. Pengenalan	194
4.2 Dapatan kajian bagi pelajar	195
4.2.1. Latar belakang responden	195
4.2.2. Kurikulum Pendidikan Islam berkaitan dalam membentuk sahsiah Muslim pelajar	102
4.2.3. Analisis perbandingan jantina dalam memahami Kurikulum Pendidikan Islam	213
4.2.4. Penghayatan pelajar terhadap sahsiah Muslim	214
4.2.5. Analisis perbandingan jantina dalam menghayati sahsiah Muslim	224
4.2.6. Keberkesanan Kurikulum Pendidikan Islam dalam membentuk sahsiah pelajar	225

4.2.7. Faktor pembantu dalam membentuk sahsiah pelajar di Politenik	233
4.3. Dapatan kajian bagi pensyarah	241
4.3.1. Latar belakang pensyarah	241
4.3.2. Kurikulum Pendidikan Islam berkaitan dalam membentuk sahsiah Muslim pelajar	247
4.3.3. Penghayatan pelajar terhadap sahsiah Muslim	249
4.3.4. Keberkesanan Kurikulum Pendidikan Islam dalam membentuk sahsiah pelajar	251
4.3.5. Faktor pembantu membentuk sahsiah pelajar di Politeknik.	254
4.4. Program bina sahsiah pelajar di Politeknik Pantai Timur	254
4.4.1. Program bina sahsiah	257
4.4.2. Bentuk dan tahap pelaksanaan program	257
4.4.3. Penganjur program	260
4.4.4. Skop kandungan program	261
4.4.5. Masalah pelaksanaan program	263
4.4.6. Kesan program	266
4.5 Analisis terhadap dapatan kajian bagi pelajar dan pensyarah	267

4.5.1. Kurikulum Pendidikan Islam berkaitan dalam membentuk sahsiah pelajar	267
4.5.2. Penghayatan pelajar terhadap sahsiah Muslim	270
4.5.3. Keberkesanan Kurikulum Pendidikan Islam dalam membentuk sahsiah pelajar	274
4.5.4. Faktor pembantu dalam membentuk sahsiah pelajar di Politeknik.	279
4.5.5 Analisis keseluruhan	283

Bab Lima

KESIMPULAN, CADANGAN DAN PENUTUP

5.1. Pengenalan	286
5.2. Kesimpulan	286
5.3. Cadangan	295
5.3.1. Cadangan pensyarah Pendidikan Islam	296
5.3.1.1. Cadangan pensyarah terhadap isi kandungan Kurikulum Pendidikan Islam	296
5.3.1.2. Cadangan pensyarah kepada pelajar	299

5.3.1.3. Cadangan pensyarah kepada Politeknik	301
5.3.2. Cadangan Pengkaji	303
5.3.2.1. Cadangan pendekatan penghayatan budaya al-Quran	303
5.3.2.2. Cadangan kepada Politeknik	305
5.3.2.3. Cadangan terhadap kurikulum	307
5.3.3. Cadangan penyelidikan lanjutan	308
5.4. Penutup	309
Bibliografi	313
Lampiran	330

SENARAI JADUAL

JADUAL

Jadual 4.1:	Taburan pelajar mengikut Politeknik Pantai Timur	195
Jadual 4.2:	Taburan pelajar mengikut jantina	196
Jadual 4.3:	Taburan pelajar mengikut bilangan pengkhususan	197
Jadual 4.4:	Taburan pelajar mengikut bilangan adik beradik	198
Jadual 4.5:	Taburan pelajar mengikut pekerjaan bapa	199
Jadual 4.6:	Taburan pelajar mengikut minat terhadap mata pelajaran Pendidikan Islam	199
Jadual 4.7:	Taburan pelajar mengikut kebolehan membaca al-Quran	200
Jadual 4.8:	Taburan pelajar mengikut kelulusan akademik	200
Jadual 4.9:	Kurikulum Pendidikan Islam berkaitan dalam membentuk sahsiah pelajar	202
Jadual 4.10:	Analisis Perbandingan Jantina Dalam Memahami Kurikulum Pendidikan Islam	213
Jadual 4.11:	Penghayatan pelajar terhadap sahsiah Muslim	214
Jadual 4.12:	Analisis Perbandingan Jantina Dalam Menghayati Sahsiah Islam	225

Jadual 4.13: Keberkesanan Kurikulum Pendidikan Islam dalam membentuk sahsiah pelajar	225
Jadual 4.14: Faktor pembantu membentuk sahsiah pelajar	233
Jadual 4.15: Taburan pensyarah mengikut Politeknik Pantai Timur	241
Jadual 4.16: Taburan pensyarah mengikut jantina	243
Jadual 4.17: Taburan pensyarah mengikut umur	243
Jadual 4.18: Taburan pensyarah mengikut status perkahwinan	244
Jadual 4.19: Taburan pensyarah mengikut jawatan	244
Jadual 4.20: Taburan pensyarah mengikut gred jawatan	245
Jadual 4.21: Taburan pensyarah mengikut kelulusan akademik	246
Jadual 4.22: Taburan pensyarah mengikut tempoh perkhidmatan	246

TRANSLITERASI ARAB-LATIN

Sistem transliterasi yang digunakan dalam kajian ini kebanyakannya adalah berdasarkan kepada sistem yang diperkenalkan oleh Dewan Bahasa dan Pustaka, Kuala Lumpur. Berikut adalah keterangan sistem tersebut:

KONSONEN

ء, إ	:	a,	ط	:	ṭ
ب	:	b	ظ	:	ẓ
ت	:	t	ع	:	‘
ث	:	th	غ	:	gh
ج	:	j	ف	:	f
ح	:	h	ق	:	q
خ	:	kh	ك	:	k
د	:	d	ل	:	l
ذ	:	dh	م	:	m
ر	:	r	ن	:	n
ز	:	z	و	:	w
س	:	s	ه	:	h
ش	:	sh	ي	:	y
ص	:	ṣ	ڻ	:	h,t
ض	:	ḍ			

VOKAL PENDEK

————— a

————— i

————— u

VOKAL PANJANG

————— ā

————— ū

————— ī

DIFTONG

————— aw

————— ay

————— uw

————— iy/i

SENARAI KEPENDEKAN

bil.	:	bilangan
c.	:	cetakan
Dr.	:	doktor
et al.	:	Pengarang lain
h	:	hijrah
<i>Ibid.</i>	:	(Latin ibiden), rujukan karya, artikel dan yang lain yang sama dengan
IPT	:	Institut Pengajian Tinggi
JPPKK	:	Jabatan Pengajian Politeknik Dan Kolej Komuniti
JPP	:	Jabatan Pengajian Politeknik
JPKK	:	Jabatan Pengajian Kolej Komuniti
KPM	:	Kementerian Pelajaran Malaysia
KPTM	:	Kementerian Pengajian Tinggi Malaysia
PhD	:	(Doctor of Phillosophy), Doktor Falsafah
r.a	:	Radiya Allahu ‘Anhu
s.a.w	:	Sallallahu ‘Alaihi wa sallam
s.w.t	:	Subhanahu wa Ta’ala

Sdn. Bhd, : Sendirian Berhad

t.t : Tanpa tahun

t.tp : Tanpa tempat penerbit

t.p : Tanpa penerbit

SENARAI LAMPIRAN

- Lampiran 1 : Soalan soal selidik bagi pelajar
- Lampiran 2 : Soalan soal selidik bagi pensyarah
- Lampiran 3 : Soalan temubual bagi Ketua Unit Pendidikan Islam